

Berenschot

Quick scan van Bibliotheek Rijn en Venen

In opdracht van gemeente Alphen aan den Rijn

21 juli 2021

Quick scan van Bibliotheek Rijn en Venen

1	De vraag - aanleiding, visie en aanvliegeroute	3
2	De koers - de strategie van de Bibliotheek in relatie tot gemeentelijk beleid	6
3	De exploitatie - de bedrijfsvoering in 2019 t/m 2022 in perspectief	11
4	De vergelijking – een benchmark met referentiebibliotheken	20
5	De uitkomsten - eerste conclusies en opmaat voor advisering	28

Berenschot

1

De vraag

Aanleiding, visie en aanvliegeroute

Aanleiding voor deze quick scan is de groei van de Bibliotheek

Het werkgebied van Bibliotheek Rijn en Venen omvat vier gemeenten: Alphen aan den Rijn, Nieuwkoop, Kaag en Braassem en Zoeterwoude. Daarmee kent het verzorgingsgebied van de bibliotheek 175.000 inwoners. De bibliotheek heeft vorig jaar een nieuwe hoofdvestiging in Alphen aan den Rijn betrokken. In dezelfde periode heeft de gemeente Alphen aan den Rijn een nieuwe cultuurvisie gepresenteerd. In eerdere jaren maakte Bibliotheek Rijn en Venen samen met zeven andere partners onderdeel uit van BOOST: een samenwerkingsnetwerk op het gebied van welzijn, cultuur en sport in Alphen aan den Rijn. De gemeente verleende subsidie aan het netwerk als geheel. Hierdoor zijn er jarenlang geen inhoudelijke prestatieafspraken op niveau van de bibliotheek gemaakt.

Met de nieuwe cultuurvisie ontstaat er in de gemeente meer aandacht voor individuele culturele instellingen en hun maatschappelijke bijdrage, ook bijvoorbeeld ten aanzien van preventie en andere opgaven in het sociaal domein. Deze en enkele andere ontwikkelingen hebben ertoe geleid dat Bibliotheek Rijn en Venen een meer ambitieus plan voor 2022 heeft opgesteld en bovendien sinds 2021 een aanzienlijk hoger beroep doet op gemeentelijke subsidie in Alphen aan den Rijn.

Het college van B&W van de gemeente Alphen aan den Rijn heeft besloten om een second opinion te laten uitvoeren naar de door Bibliotheek Rijn en Venen ingediende begroting en de subsidieaanvraag voor 2022. De gemeente heeft in eerste instantie behoefte aan een quick scan. Er wordt een oordeel gevraagd over onder meer de taken, de formatie en de bedrijfsvoering. Doel van deze quick scan is om het (ambtelijk) oordeel op deze stukken aan te scherpen en dit te voegen bij het ambtelijk advies. Na de quick scan bestaat de mogelijkheid dat de gemeente op onderdelen gerichtere informatie en advies wenst.

De gemeente Alphen aan den Rijn heeft bureau Berenschot gevraagd de quick scan uit te voeren, op basis van informatie die bij de gemeente en bij de Bibliotheek Rijn en Venen beschikbaar is, en via enkele gesprekken. In deze rapportage doet Berenschot verslag van de quick scan, inclusief conclusies en enkele aanbevelingen.

In onze visie betreft de quick scan zowel beleid als exploitatie

De quick scan die u aan ons voorlegt, betreft een review van de subsidieaanvraag en de begroting over 2022 van Bibliotheek Rijn en Venen. In onze ogen leent een quick scan zich zeker voor het vormen van een oordeel over het voorliggende plan. Het geven van advies, waarbij bijvoorbeeld varianten worden ontwikkeld en beoordeeld, is van andere orde en vergt meer tijd en interactie met de organisatie zelf.

De vragen die de gemeente stelt voor deze second opinion zijn voor een groot deel financieel ingestoken. Wij merken op dat het wel mogelijk is voor ons om in een quick scan aan te geven of de organisatie ruim of krap in de middelen zit, maar dat het benoemen van besparingsmogelijkheden grondiger onderzoek vereist. Bovendien zijn wij van mening dat een afweging over de subsidiehoogte aan de bibliotheek niet alleen financieel kan worden gemaakt, maar in breder maatschappelijk perspectief moet worden geplaatst.

In onze visie kan de bedrijfsvoering van een bibliotheek en daarmee samenhangend de publieke financiering ervan niet losgezien worden van het beleid van de bibliotheek en de gemeente, op cultureel en sociaal-maatschappelijk terrein. Een bibliotheek is immers voor het leveren van maatschappelijke waarde afhankelijk van publieke financiering, anders is het in feite een boekhandel of commerciële dienstverlener. Het is van groot belang om inzicht te krijgen of deze publieke financiering doelmatig wordt besteed aan het bieden van een bibliotheekvoorziening en een breed aanbod van activiteiten en initiatieven die invulling geven aan de vijf kernfuncties van de Wsob. We kiezen er dan ook voor om deze quick scan niet alleen financieel in te steken, maar te vertrekken vanuit een beleidsmatig perspectief.

Berenschot

2

De koers

De strategie van de Bibliotheek in relatie tot gemeentelijk beleid

Beleid vanuit functies, maatschappelijke opgaven én lokale ambities

Elke bibliotheek moet invulling geven aan de vijf wettelijke kernfuncties van de Wsob. Naast de klassieke uitleenfunctie vervullen bibliotheken andere functies rond het gebruik van de collectie en de in de bibliotheek aanwezige expertise voor maatschappelijke doelen zoals leesbevordering, de aanpak van laaggeletterdheid en het informeren van burgers. In het Bibliotheekconvenant 2020-2023 hebben bibliotheken en overheden tevens vastgelegd dat zij zich gezamenlijk inzetten voor drie maatschappelijke opgaven:

1. Bevordering geletterdheid en leesplezier
2. Burgerschap en digitale inclusie
3. Leven lang ontwikkelen

Bibliotheek Rijn en Venen geeft invulling aan de vijf kernfuncties en richt zich op bovengenoemde drie landelijke opgaven. Daarnaast sluit de bibliotheek in de gemeente Alphen aan den Rijn aan bij lokale ambities:

4. **Huis van Duurzaamheid** → Een kennis- en informatieknooppunt om inwoners te informeren over de noodzaak en mogelijkheden van een duurzame leefstijl. Hier verbinden netwerkpartners zich aan het thema duurzaamheid en kunnen inwoners terecht voor informatie en advies. Huis van Duurzaamheid helpt exposure te creëren voor burgerinitiatieven en biedt activiteiten en educatie aan.
5. **Erfgoedcentrum** → Een functie met als doel om erfgoed beter zichtbaar te maken en inwoners meer kennis en gevoel te laten krijgen bij de geschiedenis en achtergrond van hun woonplaats. Inwoners kunnen hier alles kunnen vinden en ervaren rond het thema erfgoed. De Bibliotheek heeft een zichtbare regierol in het netwerk van erfgoedpartijen, huisvest en werkt samen met het Gemeentearchief en geeft het thema erfgoed een plaats in de onderwijsprogramma's. Exposities en tentoonstellingen zorgen voor meer beleving van erfgoed.

Van traditionele uitleenbibliotheek naar brede, maatschappelijke bibliotheek

"Een inspirerende en warme huiskamer van de stad. Voor specifieke groepen die door hun laaggeletterdheid tegen gesloten deuren aanlopen. Voor mensen die door het ontbreken van digitale vaardigheden vastlopen in het leven. Voor iedereen die op zoek is naar persoonlijke ontwikkeling of zich wil laten betoveren door mooie en bijzondere verhalen. Voor iedereen die er even wil 'zijn' en verblijven, voor een kop koffie of om een krantje te lezen."

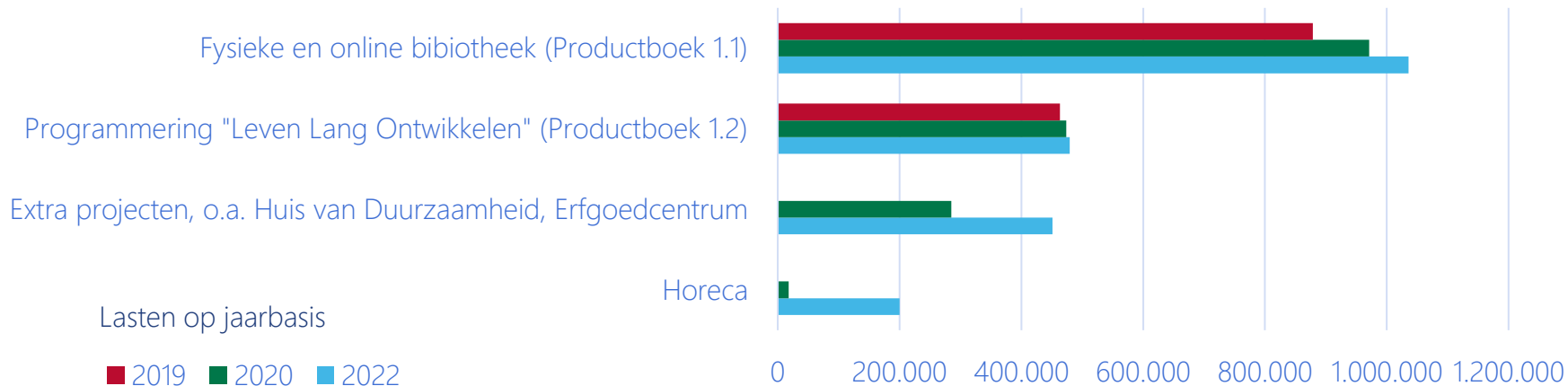
Strategisch beleidsplan Bibliotheek Rijn en Venen 2022-2025

De kernfuncties uit de Wsob en de opgaves in het Bibliotheekconvenant 2020-2023 vereisen een transitie van een traditionele uitleenbibliotheek naar een brede, maatschappelijke bibliotheek. Deze transitie is ingezet door Bibliotheek Rijn en Venen door:

- De verhuizing van hoofdvestiging naar het nieuwe pand aan de Aarkade
- Een groei en verbreding van dienstverlening (zie hierna)

De veranderende positionering en dienstverlening van de bibliotheek vragen om andere competenties. Deze transitie vertaalt zich dan ook in professionalisering van de organisatie. Voor Bibliotheek Rijn en Venen betekent dat het aantrekken van meer professionele krachten. Er is een groei ingezet van 21,4 fte in 2019 naar 34,2 fte in 2022, zie ook hoofdstuk 3.

De dienstverlening van Bibliotheek Rijn en Venen groeit en verbreedt

Met de fysieke en online bibliotheek en met de programmering onder de noemer "Leven Lang Ontwikkelen" sluit de bibliotheek aan bij de vijf kernfuncties uit de Wsob alsook de maatschappelijke opgaves uit het convenant (zie ook Productboek 2022 en Strategisch Beleidsplan 2022-2025). Bibliotheek Rijn en Venen besteedt hier veel aandacht en middelen aan. Als wordt gekeken naar de verdeling van middelen over de jaren heen (wat verder wordt uitgewerkt in hoofdstuk 3), zien we dat de groei richting 2022 vooral ten goede komt aan extra projecten en aan horeca.

De bibliotheek pakt een aantal extra taken projectmatig aan

Bibliotheek Rijn en Venen voert naast de gebruikelijke bibliotheekfuncties ook een aantal taken uit in opdracht of op verzoek van de gemeenten, in het bijzonder voor gemeente Alphen aan den Rijn. Deze taken worden in de begroting projecten genoemd, zoals gebruikelijk bij bibliotheken, maar deze hebben deels een structureel karakter. Voorbeelden zijn het Erfgoedcentrum en het Huis van Duurzaamheid, en activiteiten rond vroeg- en voorschoolse educatie en preventie. Met deze taken speelt de bibliotheek in op lokale ambities, behoeften van bewoners, actualiteiten en dergelijke. Eventueel in samenwerking met relevante partners worden specifieke maatschappelijke behoeften ingevuld, onder meer op het vlak van sociale cohesie en preventie.

Voor deze extra taken zijn, aanvullend op de reguliere exploitatiesubsidies van gemeenten voor de bibliotheek als basisvoorziening, aanvullende gemeentelijke budgetten beschikbaar, en in bepaalde gevallen ook aanvullende (private) fondsen. In principe zou de bibliotheek dergelijke activiteiten geheel budgetneutraal moeten realiseren, maar in praktijk worden er wel wat extra middelen uit de reguliere exploitatiesubsidie bijgelegd. De taken worden overigens grotendeels uitgevoerd door personeel dat in vaste of tijdelijke dienst van de bibliotheek is, aangevuld met inspanningen van zelfstandige experts.

Door meer ruimte te creëren voor dergelijke extra taken, verstevigt de bibliotheek haar maatschappelijke positionering en relevantie. Bovendien kan het de zichtbaarheid van de bibliotheek vergroten, wat kan bijdragen aan groeiende interesse voor de andere dienstverlening. Voor deze taken wordt gestreefd naar heldere doelstellingen en afgebakende periodes, dus volgens de principes van projectmatig werken. Deze inspanningen vormen daarmee een belangrijk onderdeel van de ingezette koers van de bibliotheek, waarmee deze de transitie naar brede, maatschappelijke bibliotheek kracht bij zet. Hoewel de projecten an sich niet structureel zijn, vraagt deze werkwijze wel om structurele inzet.

Berenschot

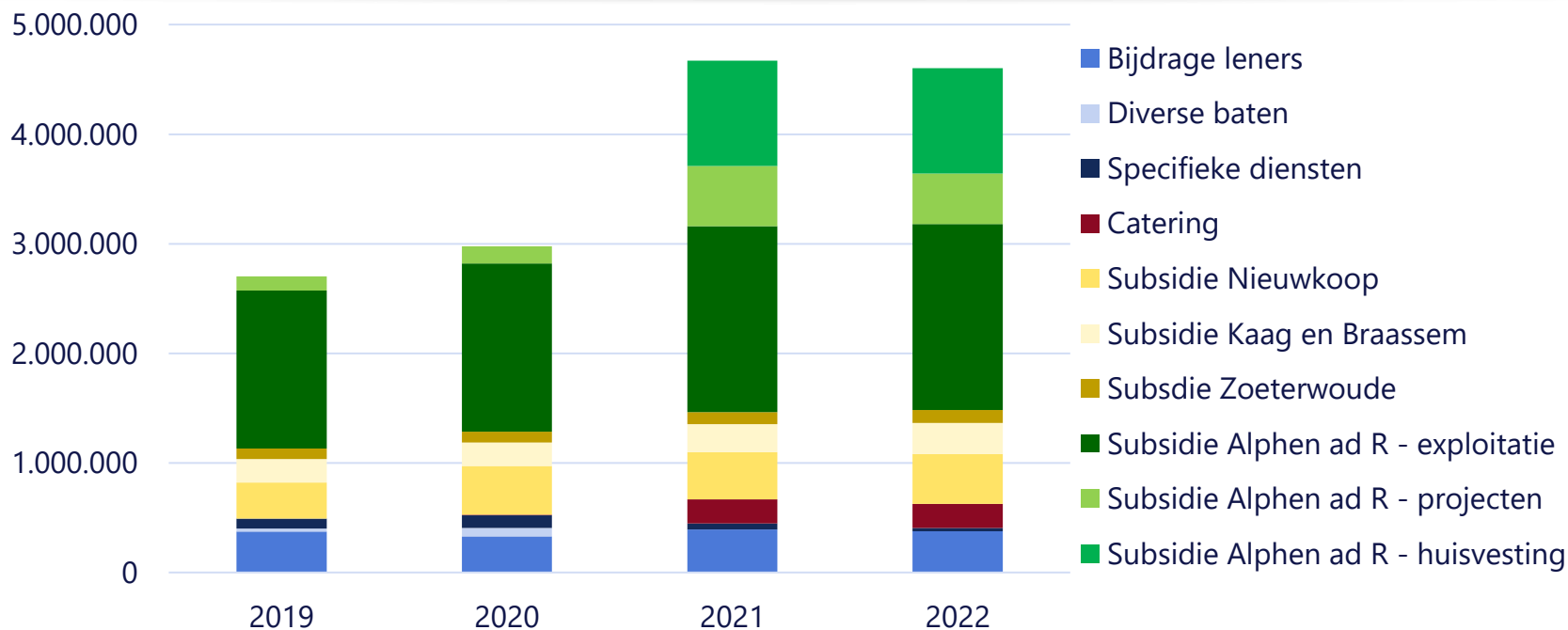
A photograph of a modern library interior. The space is filled with tall, dark green bookshelves. A prominent feature is a wide, light-colored staircase with a dark green railing. Several people are seen sitting at tables, engaged in reading or study. The lighting is warm and ambient, creating a quiet and intellectual atmosphere. The overall design is clean and functional, with a focus on accessibility and comfort.

3

De exploitatie

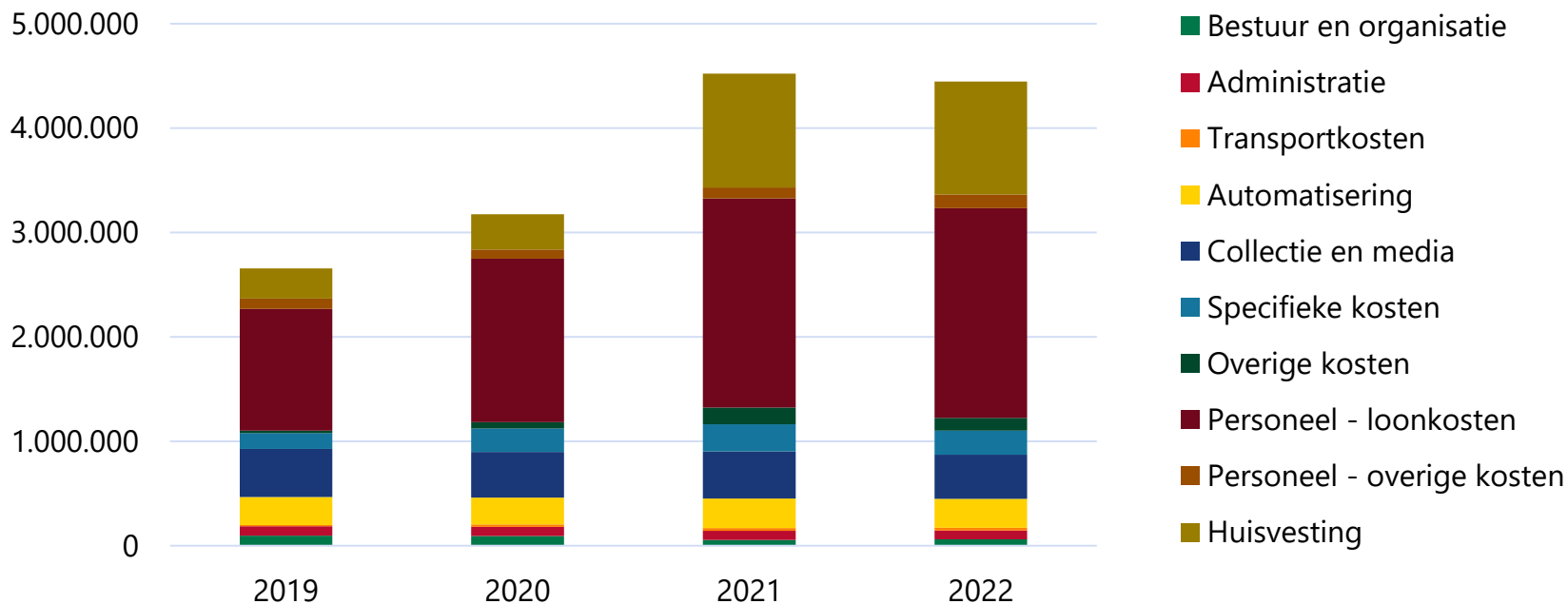
De bedrijfsvoering in 2019 t/m 2022 in perspectief

De baten stijgen vooral door subsidie voor projecten en huisvesting

- Eigen inkomsten nemen toe, met name als gevolg van circa 220.000 geraamde cateringinkomsten per 2021.
- Per 2021 draagt gemeente Alphen ad R circa 4 ton meer bij aan projecten/diensten en bijna 1 miljoen aan huisvestingssubsidie.
- Ondanks transitie c.q. nieuwe huisvesting is er géén groei van het aantal leners. Landelijk vertoont dit aantal een dalende trend.

De lasten voor huisvesting en personeel stijgen sterk, de rest niet

- Alle materiële lasten van de bibliotheek ten behoeve van de basisvoorziening en organisatie zijn door de jaren heen stabiel
- De loonkosten nemen sterk toe met de stijgende formatie en de huisvestingskosten stijgen sterk door de nieuwe vestiging

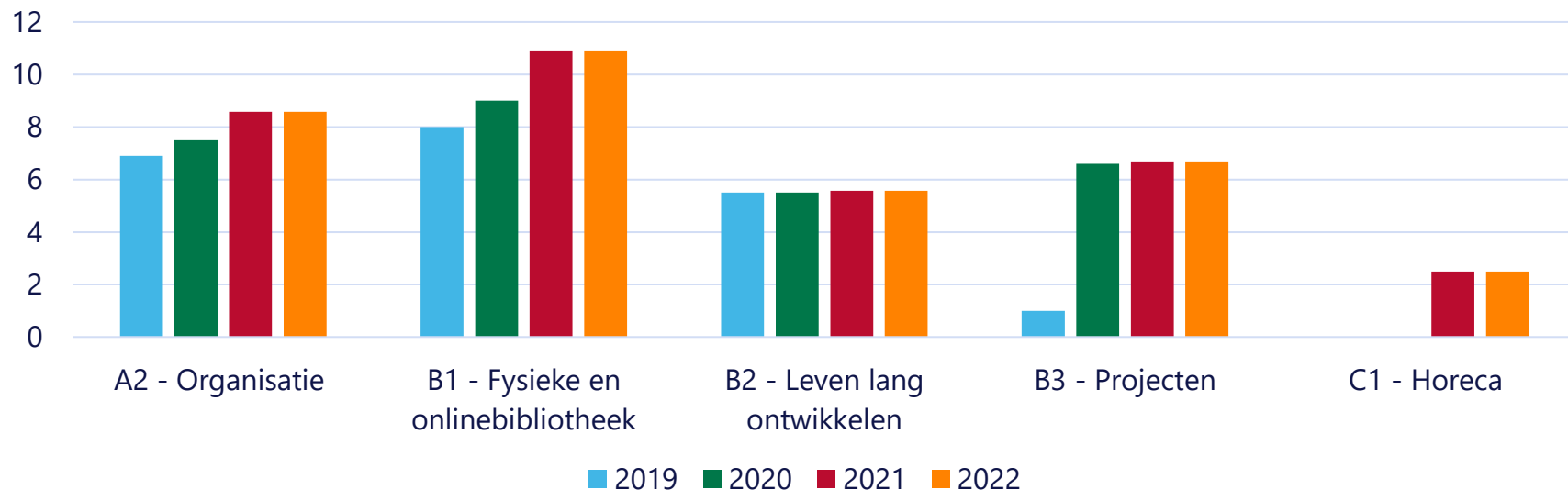
Voor Bibliotheek Rijn en Venen is een specifiek Iglo-model opgezet

Voor Bibliotheek Rijn en Venen hebben we aansluiting gezocht met het Productboek en bij ieder onderdeel een nadere onderverdeling gemaakt. Met de inbedding van de Bibliotheek in de nieuwe cultuurvisie ligt het voor de hand dat Onderdelen A1, A2, B1 en B2 worden gesubsidieerd uit gemeentelijk cultuurbudget. Onderdeel B3 kan, afhankelijk van de inhoud van de projecten, ook worden gesubsidieerd uit andere gemeentelijke budgetten, zoals preventie, aangevuld met eigen inkomsten.

Bibliotheek Rijn en Venen

A: Voorziening		B: Maatschappelijke functies			C: Extra diensten	
A1: Huisvesting	A2: Organisatie	B1: Fysieke en online bibliotheek	B2: Leven lang ontwikkelen	B3: Overige projecten / extra subsidies	C1: Horeca leescafé	C2: Overige diensten
Huur, GWL, servicekosten etc	Management, boekhouding, ICT etc	Productboek 1.1	Productboek 1.2 programmaliijnen	Overige culturele en maatschappelijke activiteiten	In-huis horeca	O.a. verhuur van zalen en faciliteiten
100% cultuursubsidie	100% cultuursubsidie	X% cultuursubsidie Y% eigen inkomsten	X% cultuursubsidie Y% eigen inkomsten	X% subsidie (cultuur, preventie of anders) Y% eigen inkomsten	100% eigen inkomsten	100% eigen inkomsten

De personele formatie groeit van 21,4 fte naar 34,2 fte per 2021

- Voor de Iglo-analyse is de formatie toegewezen aan de Iglo-onderdelen waar personeel voor actief is.
- Nieuw is de inzet van personeel op C1 – Horeca en de grootste groei zit bij B3 – Projecten.
- De groei van 2019 naar 2021/2022 komt ook deels ten goede aan A2 – Organisatie en B1 – front office-activiteiten bibliotheek.
- Deze personele groei laat zien dat een professionaliseringsslag wordt gemaakt en dat meer in projecten wordt gewerkt.

Het Iglo-model toont waarvoor subsidie voor de Bibliotheek nodig is

Voor elk onderdeel van het Iglo-model worden alle materiële en personele lasten berekend en afgetrokken van de baten uit eigen inkomsten. Zo ontstaat een overzicht waar de subsidies van de deelnemende gemeenten samen aan worden besteed.

- Zoals gebruikelijk bij bibliotheken en andere culturele instellingen, gaat veel subsidie naar A1 – Huisvesting en A2 – Organisatie. Waar de subsidie voor Organisatie stabiel is door de jaren heen, neemt de subsidie voor huisvesting fors toe.
- Zoals ook gebruikelijk, is exploitatiesubsidie nodig ten behoeve van de maatschappelijke bibliotheekfuncties B1 en B2.
- Het Iglo-model laat zien dat voor B3, de extra taken c.q. projecten, zowel exploitatiesubsidie als extra subsidies nodig zijn.
- De extra diensten van deel C renderen zonder subsidie en deze dragen daarmee vanaf 2021 enigszins bij aan de exploitatie.

SALDO VOOR SUBSIDIEVERDELING		2019	2020	2021	2022
EIGEN INKOMSTEN - LASTEN		€ -2.036.337	€ -2.505.831	€ -3.853.011	€ -3.819.376
A1	Huisvesting	€ -288.211	€ -333.645	€ -1.089.449	€ -1.080.651
A2	Organisatie	€ -1.048.650	€ -1.072.504	€ -1.158.818	€ -1.198.195
B1	Fysieke en onlinebibliotheek	€ -457.544	€ -629.153	€ -644.892	€ -654.273
B2	Leven lang ontwikkelen	€ -304.146	€ -305.268	€ -486.281	€ -475.257
B3	Projecten	€ 45.379	€ -171.603	€ -526.226	€ -451.000
C1	Horeca	€ 1.993	€ -13.787	€ 25.899	€ 20.000
C2	Diensten	€ 14.872	€ 15.731	€ 26.755	€ 20.000

De vier gemeenten dragen relatief ongeveer evenveel subsidie bij

Gemeentelijke vergelijking	Inwoners 2020	% inwoners	Leden 2020	% leden	subsidie jaarrekening 2020	% subsidie 2020	subs excl huisv 2020	% subs ex hv 2020	subsidie begroting 2022	% subsidie 2022	subs excl huisv 2022	% subs ex hv 2022
Alphen aan den Rijn (excl projecten)	111.897	63%	15.913	65%	1.536.541	67%	1.378.408	68%	2.657.891	76%	1.697.630	69%
Nieuwkoop	28.811	16%	4.475	18%	445.112	19%	378.709	19%	455.000	13%	397.298	16%
Kaag en Braassem	27.297	15%	3.337	14%	216.161	9%	193.056	10%	285.000	8%	262.050	11%
Zoeterwoude	8.605	5%	752	3%	96.905	4%	64.587	3%	118.000	3%	87.672	4%

Bibliotheek Rijn en Venen is actief in 4 gemeenten en heeft in totaal 10 vestigingen in die gemeenten. In bovenstaande tabel is inzichtelijk gemaakt hoe de absolute cijfers en de verdeling tussen de 4 gemeenten is ten aanzien van inwoners in 2020, aantal leden van de bibliotheek in 2020 en de subsidie per gemeente in 2020 (jaarrekening) en in 2022 (begroting). Daarbij zijn ook de subsidies zonder huisvestingslasten per gemeente weergegeven, om zicht te geven op de bijdrage aan organisatie en activiteiten (exclusief projecten) per gemeente. De huisvestingslasten worden in elke gemeente 100% gesubsidieerd, in de *lumpsum*-subsidie.

Hieruit blijkt dat de gemeente Alphen aan den Rijn, met 63% van de inwoners en 65% van de leden, in 2020 een subsidieaandeel van 68% kende. Dat wordt in 2022 69%, exclusief huisvesting. In de andere gemeenten neemt de subsidie ook toe, maar net minder.

De bibliotheek heeft overigens zelf voor iedere gemeente een factsheet met de belangrijkste informatie en cijfers opgesteld, met als meest recente jaar 2020. Deze zijn te vinden op <https://www.bibliotheekrijnenvenen.nl/zakelijk/organisatie.html>.

De stijging van subsidie in Alphen gaat evenredig naar delen A en B

SUBSIDIEVERDELING ALPHEN AAN DEN RIJN		Rekening 2019	Rekening 2020	begroting 2021	Begroting 2022	Verdeelsleutel
SUBSIDIE ALPHEN AAN DEN RIJN		€ 1.443.000	€ 1.536.541	€ 3.047.891	€ 2.992.891	
A1	Huisvesting	€ 127.266	€ 158.133	€ 960.261	€ 960.261	reële kosten
A2	Organisatie	€ 660.650	€ 675.678	€ 730.055	€ 754.863	63%
A1/A2 TOTAAL SUBSIDIEBESLAG		€ 787.916	€ 833.811	€ 1.690.316	€ 1.715.124	
<i>A - subsidieaandeel</i>		55%	54%	55%	57%	
SUBSIDIE BESCHIKBAAR VOOR B1/B2/B3		€ 655.084	€ 702.730	€ 1.357.575	€ 1.277.767	
<i>B - subsidieaandeel</i>		45%	46%	45%	43%	
B1	Fysieke en onlinebibliotheek	€ 343.158	€ 471.865	€ 483.669	€ 490.705	75%
B2	Leven lang ontwikkelen	€ 228.109	€ 228.951	€ 364.711	€ 356.443	75%
RESTERENDE SUBSIDIE NA B1/B2 VOOR B3		€ 83.817	€ 1.914	€ 509.195	€ 430.620	
B3	Projecten	€ -45.379	€ 171.603	€ 526.226	€ 451.000	100%
RESTEREND SUBSIDIESALDO NA B3		€ 129.196	€ -169.688	€ -17.031	€ -20.380	
C1	Bijdrage uit Horeca	€ 1.993	€ -13.787	€ 25.899	€ 20.000	100%
C2	Bijdrage uit Diensten	€ 14.872	€ 15.731	€ 26.755	€ 20.000	100%
RESULTAAT BOEKJAAR		€ 146.061	€ -167.744	€ 35.624	€ 19.620	

- De hogere subsidie die vanuit gemeente Alphen aan den Rijn wordt geraamd in de begrotingen voor 2021 en 2022 komt evenredig ten goede aan de hogere lasten voor deel A, met name huisvesting, en voor deel B, met name projecten.
- In Alphen gaat circa 45% van de subsidie naar maatschappelijke activiteiten. Gelet op de verdeling bij andere bibliotheken en culturele instellingen, vinden wij dat een gunstige verhouding. Richting 2022 blijft deze verhouding nagenoeg hetzelfde.

Samenvatting van de oordeelsvorming over de exploitatie

- Basis voor de quick scan op exploitatie zijn de jaarrekeningen 2019 en 2020 en de begrotingen 2021 en 2022
- Uit deze cijfers blijkt de schielsprong in baten en lasten per 2021 die samenvalt met de nieuwe huisvesting
- De vier deelnemende gemeenten dragen nu en in de toekomst ongeveer evenredig met inwoneraantallen bij met subsidies
- Zoals uit de vergelijking met referentiebibliotheken blijkt (hoofdstuk 4) was de begroting in 2019 zeer beperkt
- De formatie is de afgelopen jaren gegroeid, in lijn met de toegenomen dienstverlening en projecten in Alphen aan den Rijn
- In 2020 is de inhaalslag ingezet, met name op personeelsvlak, en er is dat jaar ook een fors negatief resultaat behaald
- Voor 2021 en 2022 is begroot dat de baten de lasten weer ruimschoots dekken, waarmee het vermogen kan worden versterkt
- Aan de hand van het Iglo-model komen we tot een positief oordeel over de begrotingen 2021 en 2022 in relatie tot prestaties
- We zien dat de toename van de subsidie ten goede komt aan zowel huisvesting en organisatie als maatschappelijke activiteiten

Berenschot

The background image shows the interior of a grand, historic library. The architecture features a high, vaulted brick ceiling with a central chandelier. The walls are made of light-colored brick and are adorned with various posters and advertisements. In the foreground, a large, circular reading area is visible, with people sitting at tables and reading. The overall atmosphere is one of a well-lit, spacious, and culturally rich environment.

4

De vergelijking

Een benchmark met referentiebibliotheken

Uitgangspunten benchmark

Om ons een goed beeld te vormen van (de omvang van) de activiteiten, bedrijfsvoering en financiering van Bibliotheek Rijn en Venen hebben we een benchmark uitgevoerd. We hebben verschillende exploitatiegegevens van Bibliotheek Rijn en Venen vergeleken met de gegevens van andere, vergelijkbare bibliotheken. We gebruiken de cijfers over 2019, een jaar dat niet is beïnvloed door de coronacrisis. De gegevens zijn afkomstig uit de Bibliotheekmonitor.

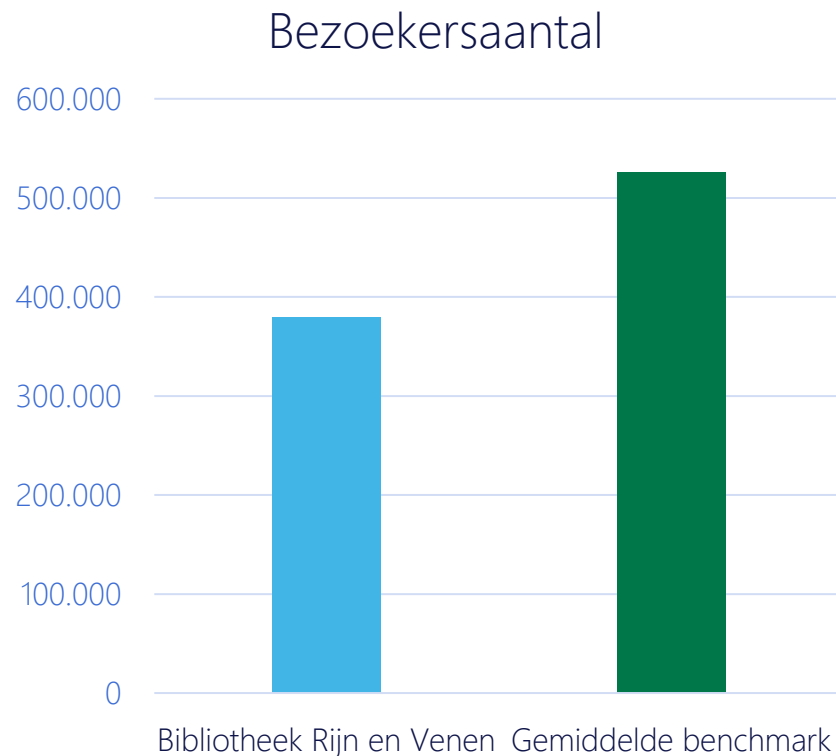
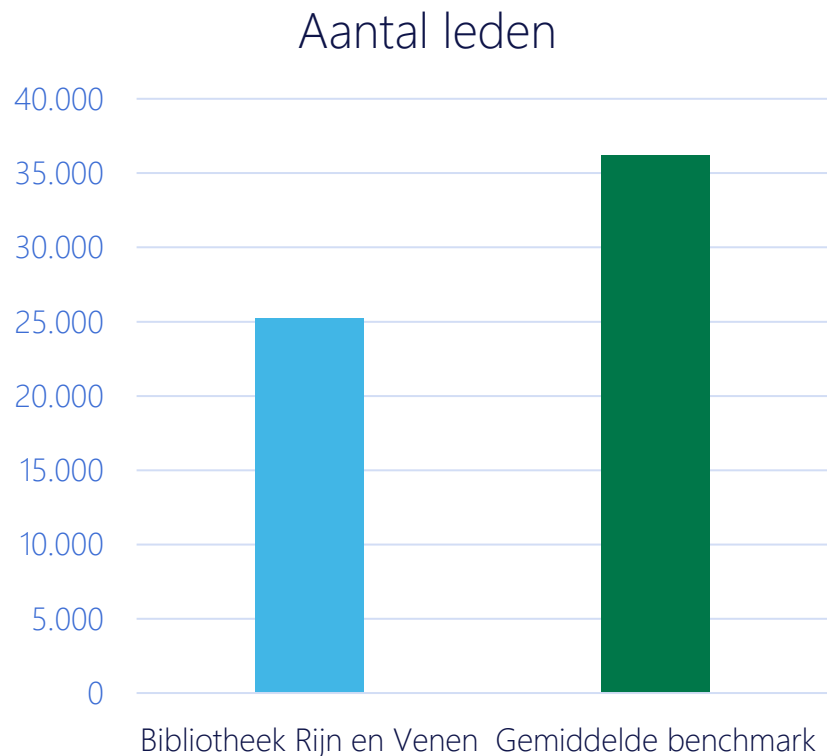
Wij hebben de volgende uitgangspunten gehanteerd bij de keuze van bibliotheken waarmee we Bibliotheek Rijn en Venen vergelijken:

- Openbare bibliotheken verspreid over Nederland in relatief grote gemeenten maar niet de allergrootste;
- Centraal gevestigd in een grote stad, en ruim de helft van de referentiebibliotheken bedient ook randgemeenten;
- Vergelijkbare omvang van bibliotheekorganisatie naar inwoners in het verzorgingsgebied: 150.000-200.000.

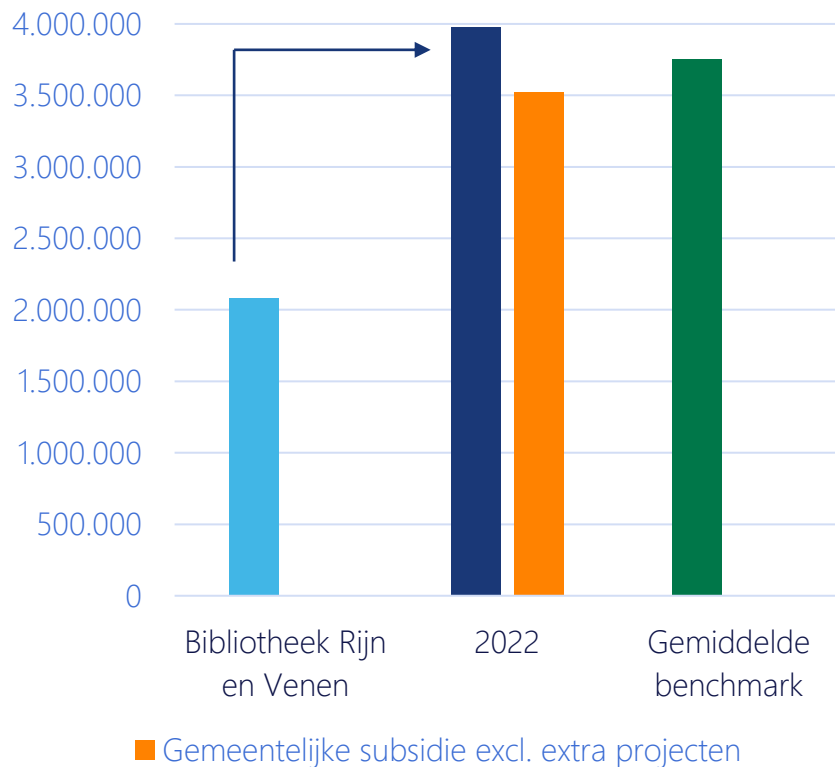
Dat heeft geleid tot deze selectie van 13 referentiebibliotheken:

- Bibliotheek VANnU (Roosendaal)
- Nieuwe Veste (Breda)
- De Bieb voor de Zaanstreek (Zaanstad)
- De Domijnen (Sittard-Geleen)
- Stichting KopGroep Bibliotheken (Den Helder)
- CODA (Apeldoorn)
- Bibliotheek Helmond-Peel (Helmond)
- Bibliotheek Arnhem (Arnhem)
- Bibliotheek Enschede (Enschede)
- dBieb (Leeuwarden)
- Bibliotheek Haarlemmermeer (Haarlemmermeer)
- BplusC (Leiden)
- Bibliotheek Amstelland (Amstelveen)

Bibliotheek Rijn en Venen heeft relatief weinig leden en bezoekers

Bibliotheek Rijn en Venen ontvangt nu weinig gemeentelijke subsidie

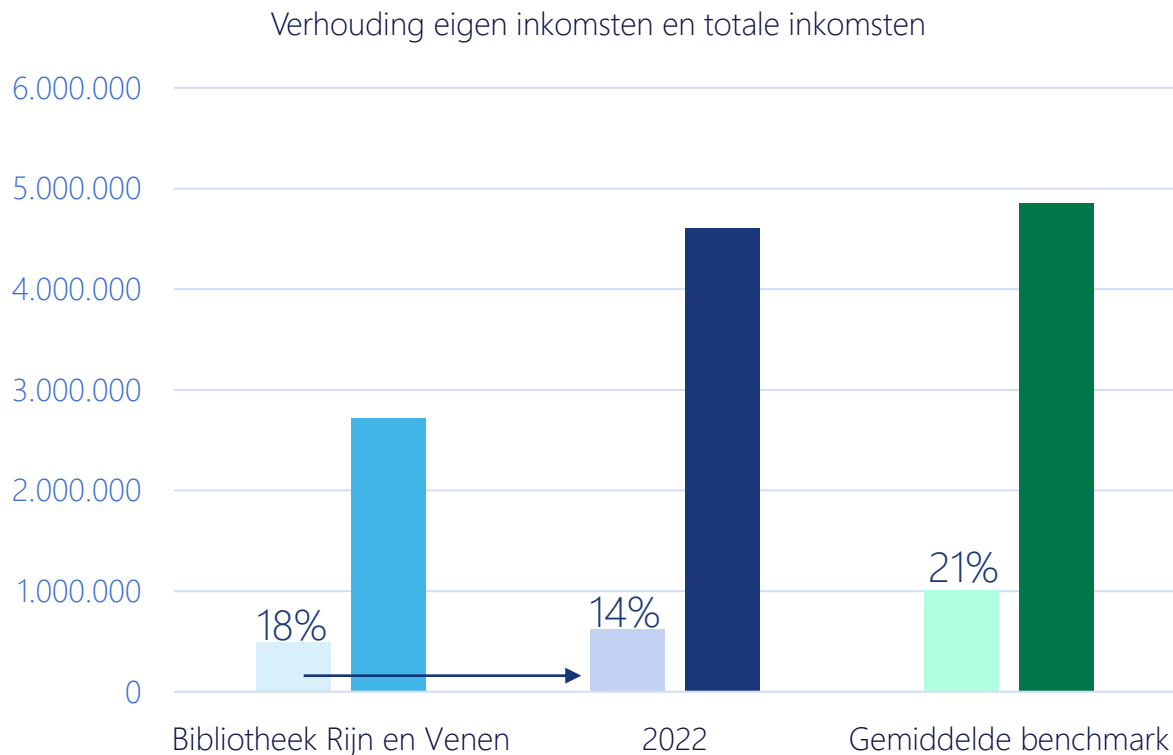

Vergeleken met de referentiebibliotheken ontving Bibliotheek Rijn en Venen in 2019 een veel lagere gemeentelijke subsidie, ook aanzienlijk lager dan afzonderlijke referentiebibliotheken. In 2022 groeit de totale gemeentelijke subsidie van Bibliotheek Rijn en Venen naar bijna 4 miljoen. Dat is iets meer dan het gemiddelde van ca. 3,8 miljoen.

Bij een vergelijking van gemeentelijke subsidies moet worden opgelet dat de verschillen in huisvestingssubsidie tot andere uitkomsten kan leiden, maar dat maakt in dit geval niet veel uit.

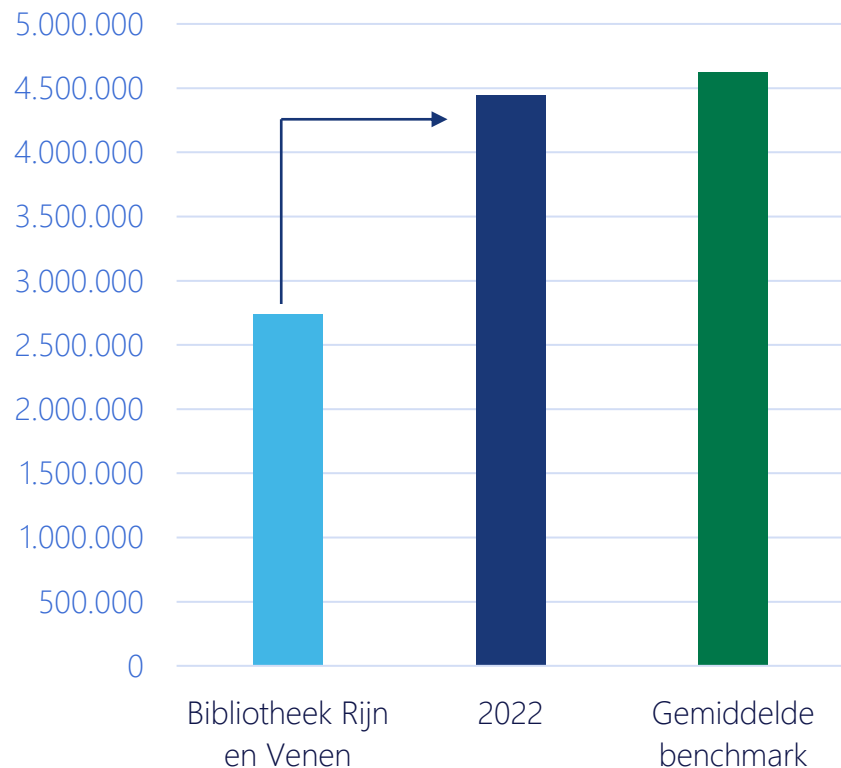
Waar wel naar moet worden gekeken, is dat in de totale subsidie voor 2022 (donkerblauw) een aanzienlijk deel is meegenomen ten behoeve van de extra projecten c.q. taken in Alphen aan den Rijn. Voor een goede vergelijking kan ook alleen naar de exploitatiesubsidies worden gekeken (oranje). De gemeentelijke subsidie voor Bibliotheek Rijn en Venen exclusief het aandeel voor extra projecten blijft dan ruim € 200.000 onder het gemiddelde van de benchmark.

Eigen inkomsten van Bibliotheek Rijn en Venen dalen van 18% naar 14%

Wanneer we kijken naar de verhouding tussen de eigen inkomsten en de totale inkomsten, zien we dat Bibliotheek Rijn en Venen iets onder het gemiddelde zit. In relatie tot de totale inkomsten haalt Bibliotheek Rijn en Venen in 2019 iets minder eigen inkomsten op dan de referentiebibliotheken. Voor 2021 en verder stijgen de eigen inkomsten voor Bibliotheek Rijn en Venen wel, maar nemen relatief af naar 14%, als gevolg van een relatief sterke toename van het aandeel huisvestingslasten en de subsidie daarvoor. Wanneer we de toename van de huisvestingslasten à ca. €800.000 buiten beschouwing daalt het aandeel naar 16%.

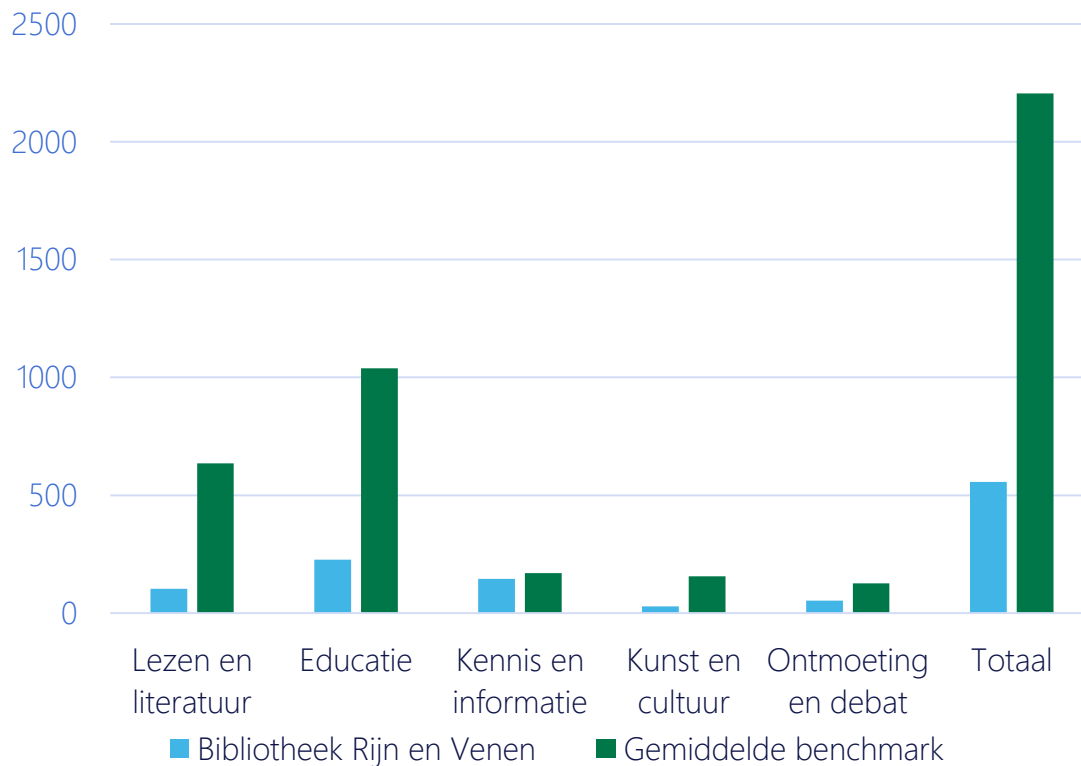
Lasten Bibliotheek Rijn en Venen als enige onder de 3 miljoen

Afgezet tegen de referentiebibliotheken waren de totale lasten in 2019 van Bibliotheek Rijn en Venen het laagste. Deze bleven bij Bibliotheek Rijn en Venen als enige onder de 3 miljoen. Met de afgelopen jaren ingezette ontwikkeling groeien de totale lasten van de bibliotheek in 2022 richting het gemiddelde.

Nota bene: omdat de referentiebibliotheken een even groot verzorgingsgebied hebben qua inwoners, zijn deze inzichten in de absolute getallen ook per inwoner vergelijkbaar.

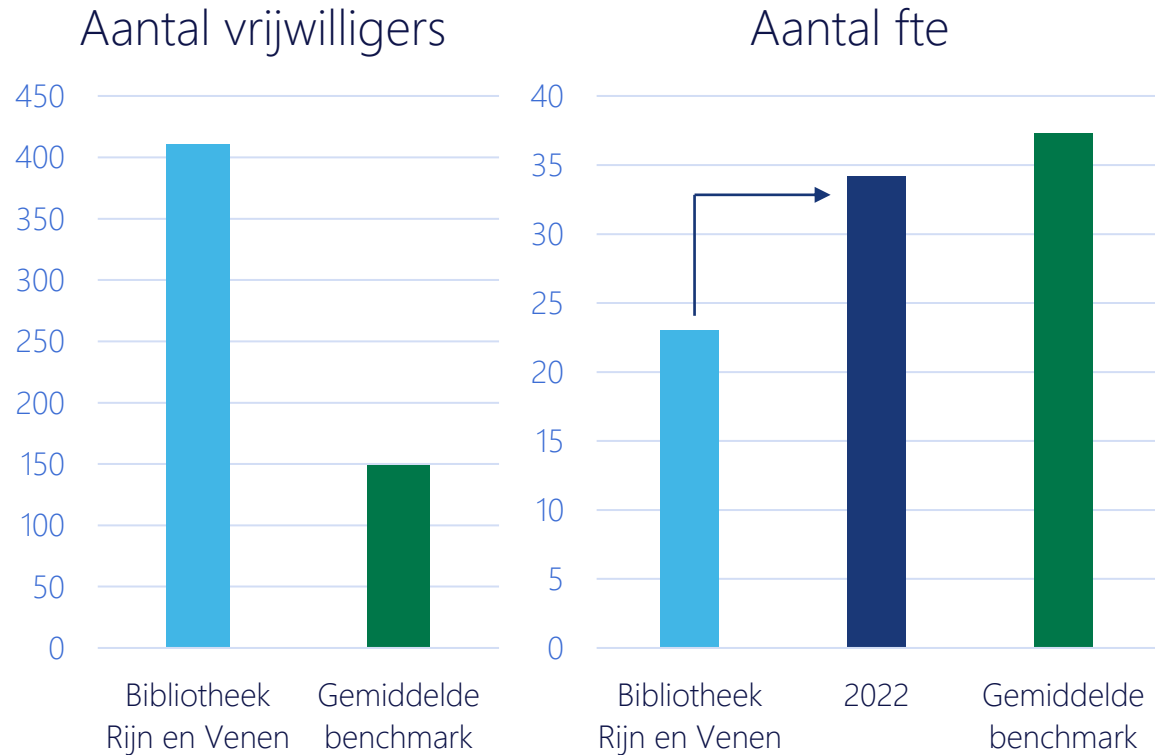
Andere bibliotheken hebben bijna 4 keer zo veel activiteiten

In vergelijking met de referentiebibliotheken organiseerde Bibliotheek Rijn en Venen in 2019 aanzienlijk minder activiteiten op de vijf kernfuncties van een bibliotheek. Het gemiddelde aantal totale activiteiten is bij de andere bibliotheken bijna vier keer zoveel. Het grootste verschil zien we bij activiteiten op het gebied van lezen en literatuur (ruim zes keer zoveel) en activiteiten op het gebied van kunst en cultuur (ruim vijf keer zoveel). Bibliotheek Rijn en Venen voorziet om in 2021 en 2022 aanzienlijk meer activiteiten te gaan organiseren, mogelijk het dubbele van de activiteiten in 2019, maar de aantallen en de verdeling ervan zijn nog niet bekend.

Nota bene: de activiteiten van de bibliotheek raken soms aan meerdere kernfuncties en hebben bovendien raakvlakken met preventie en andere thema's binnen het sociaal domein, zoals het Taalhuis.

Rijn en Venen heeft veel vrijwilligers en maar weinig professionals

In vergelijking met de referentiebibliotheken heeft Bibliotheek Rijn en Venen een aanzienlijk grotere inzet van vrijwilligers: 411 vrijwilligers tegenover een gemiddelde van 149. Daartegenover staat dat het aantal fte van Bibliotheek Rijn en Venen (21,4 fte in 2019) veel lager is dan het gemiddelde (37,3 fte). Dit verschil is het grootst in de functies gericht op de klassieke bibliotheekfuncties (balie, uitlening, collectie) en de ondersteuningsfunctie (secretariaat, communicatie). Ondertussen groeit Bibliotheek Rijn en Venen naar een groter aantal professionele krachten, waarmee het totale aantal fte in 2022 naar verwachting ligt op 34,2.

Berenschot

5

De uitkomsten

Conclusies en opmaat naar advisering

We zien dat Bibliotheek Rijn en Venen terecht een inhaalslag maakt

Bibliotheek Rijn en Venen leidde tot nog toe een schraal bestaan

In vergelijking met 13 referentiebibliotheken heeft de lage gemeentelijke financiering voor Bibliotheek Rijn en Venen zich afgelopen jaren vertaald in het personeelsbeleid (relatief weinig professionele krachten en veel vrijwilligers) en de dienstverlening en programmering (een relatief laag aantal georganiseerde activiteiten). Dat heeft geleid tot een bibliotheek met weinig slagkracht en een relatief laag bezoekersaantal. We constateren dat Bibliotheek Rijn en Venen tot 2020 een schraal bestaan leidde.

Publieke middelen zijn nodig om bredere dienstverlening te kunnen bieden

Er is incidenteel fors geïnvesteerd in de bibliotheek in Alphen aan den Rijn. Uit de analyse met behulp van het Iglo-model blijkt dat Bibliotheek Rijn en Venen ook een hogere subsidie nodig heeft om zowel de hogere lasten van huisvesting en professionalisering van de organisatie te dekken, als om meer in te kunnen zetten op bredere maatschappelijke dienstverlening, ook in de vorm van allerlei projecten. De hogere subsidie in de subsidieaanvraag en de begroting voor 2022 komt hier evenredig aan ten goede.

Conclusie: Berenschot is van mening dat de aanzienlijk hogere subsidieaanvraag goed onderbouwd en gerechtvaardigd is.

Investering in maatschappelijke bibliotheek is pas net in gang gezet

Met de ingezette ontwikkeling naar een brede, maatschappelijke bibliotheek als huiskamer van de stad wordt de organisatie geprofessionaliseerd en de dienstverlening opgeschaald en uitgebreid. De horecagelegenheid in de nieuwe hoofdvesting biedt kansen voor het vergroten van de eigen inkomsten. Er kan nader worden uitgewerkt welke extra projecten worden gerealiseerd en hoe deze worden gefinancierd. Bovendien is het interessant om een meerjarig perspectief te verkennen, bijvoorbeeld ook op andere vestigingen. Daarmee kan een visie op Bibliotheek Rijn en Venen voor de toekomst nader worden geconcretiseerd. Zo kan de Bibliotheek, na de periode BOOST, straks een nadere invulling en bijdrage geven aan de nieuwe gemeentelijke cultuurvisie.

Contactgegevens

Bastiaan Vinkenburg
Sectorleider Kunst & Cultuur
b.vinkenburg@berenschot.nl

Sam Branten
Consultant Kunst & Cultuur
s.branten@berenschot.nl

Berenschot B.V.
Van Deventerlaan 31, 3528 AG Utrecht
Postbus 8039, 3503 RA Utrecht

Berenschot

www.berenschot.nl
 [/berenschot](https://www.linkedin.com/company/berenschot)